Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 1. avgusta 2025*

„Predhodno odločanje – Uredbi (EGS) št. 3821/85 in (EU) št. 165/2014 – Obveznost občasnih kontrolnih pregledov tahografov – Odstopanje – Člen 49(1), zadnji stavek, in člen 51(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Načelo retroaktivne uporabe milejšega kazenskega zakona – Upravne sankcije kazenske narave – Kasacijska pritožba – Nov zakon, ki je začel veljati po sodbi, zoper katero je bila vložena pritožba – Pojem ‚pravnomočna obsodba‘“

V zadevi C-544/23,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (vrhovno upravno sodišče Slovaške republike) z odločbo z dne 16. avgusta 2023, ki je na Sodišče prispela 28. avgusta 2023, v postopku

T. T.,

BAJI Trans s.r.o.

proti

Národný inšpektorát práce,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, T. von Danwitz, podpredsednik, F. Biltgen, predsednik senata, K. Jürimäe, predsednica senata, C. Lycourgos (poročevalec), I. Jarukaitis, predsednika senatov, M. L. Arastey Sahún, predsednica senata, S. Rodin, N. Jääskinen, D. Gratsias in M. Gavalec, predsedniki senatov, E. Regan, J. Passer, Z. Csehi, sodniki, in O. Spineanu-Matei, sodnica,

generalni pravobranilec: J. Richard de la Tour,

sodni tajnik: I. Illéssy, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 24. septembra 2024,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za T. T. in BAJI Trans s.r.o. M. Mandzák in M. Pohovej, advokáti, in P. Rumanová, advokátka,

– za Národný inšpektorát práce M. Mitterpák, generálny riaditel, in L. Štofová, právnička,

* Jezik postopka: slovaščina.

– za slovaško vlado A. Lukáčik, E. V. Larišová in S. Ondrášiková, agenti,

– za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj z M. Cherubinijem, avvocato dello Stato,

– za Evropsko komisijo P. J. O. Van Nuffel in A. Tokár, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 4. februarja 2025

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 49(1), zadnji stavek, in člena 51(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med T. T. in družbo BAJI Trans s.r.o. ter Národný inšpektorát práce (državni inšpektorat za delo, Slovaška) v zvezi z upravno globo, ki jo je ta inšpektorat naložil T. T.

Pravni okvir

Pravo Unije

Listina o temeljnih pravicah

3 Člen 49(1) Listine določa:

„Nihče ne sme biti obsojen za dejanje, izvršeno s storitvijo ali opustitvijo, ki v času, ko je bilo storjeno, po nacionalnem ali mednarodnem pravu ni bilo določeno kot kaznivo dejanje. Prav tako se ne sme izreči strožja kazen od tiste, ki jo je bilo mogoče izreči v času, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno. Če je bila v času po storitvi dejanja z zakonom predpisana milejša kazen, se uporabi ta.“

4 Člen 51(1) Listine določa:

„Določbe te listine se uporabljajo za institucije, organe, urade in agencije Unije ob spoštovanju načela subsidiarnosti, za države članice pa samo, ko izvajajo pravo Unije. Zato spoštujejo pravice, upoštevajo načela in spodbujajo njihovo uporabo v skladu s svojimi pristojnostmi […].“

Uredba št. 3821/85

5 Kakor je veljal na dan storitve prekrška v postopku v glavni stvari, je člen 3(1) in (2) Uredbe Sveta (EGS) št. 3821/85 z dne 20. decembra 1985 o tahografu (nadzorni napravi) v cestnem prometu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 1, str. 227), kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 561/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 (UL 2006, L 102, str. 1) (v nadaljevanju: Uredba št. 3821/85), določal:

„1. Tahograf (nadzorna naprava) se vgradi in uporablja v vozilih, ki so registrirana v državi članici in se uporabljajo za prevoz oseb ali blaga po cesti, razen v vozilih iz člena 3 Uredbe (ES) št. 561/2006. […]

2. Države članice lahko vozila, ki so navedena v členu 13(1) in (3) Uredbe (ES) št. 561/2006, izvzamejo iz uporabe te uredbe.“

6 Člen 19(1) te uredbe, ki se je uporabljal na ta dan, je določal:

„Države članice pravočasno in po posvetovanju s Komisijo sprejmejo zakone in druge predpise, ki so nujni za izvajanje te uredbe.

Taki ukrepi med drugim vključujejo reorganizacijo, postopek in mehanizme za izvajanje kontrolnih pregledov skladnosti ter kazni v primeru kršitev.“

7 Točka 3(a) razdelka VI Priloge I k navedeni uredbi, naslovljena „Občasni kontrolni pregledi“, je na dan storitve prekrška iz postopka v glavni stvari določala:

„Občasni kontrolni pregledi tahografov, vgrajenih v vozila, se izvajajo najmanj vsaki dve leti in se lahko izvedejo ob tehničnem pregledu vozil.

[…]“

8 Uredba št. 3821/85 je bila 2. marca 2016 razveljavljena s členom 47 Uredbe (EU) št. 165/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. februarja 2014 o tahografih v cestnem prometu, razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 3821/85 o tahografu (nadzorni napravi) v cestnem prometu in spremembi Uredbe (ES) št. 561/2006 Evropskega parlamenta in Sveta o usklajevanju določene socialne zakonodaje v zvezi s cestnim prometom (UL 2014, L 60, str. 1).

Uredba št. 165/2014

9 Člen 3(1) in (2) Uredbe št. 165/2014 določa:

„1. Tahografi se vgradijo in uporabljajo v vozilih, ki so registrirana v državi članici, se uporabljajo za prevoz oseb ali blaga po cesti in za katera se uporablja Uredba (ES) št. 561/2006.

2. Države članice lahko iz uporabe te uredbe izvzamejo vozila, ki so navedena v členu 13(1) in (3) Uredbe (ES) št. 561/2006.“

10 Člen 23(1) te uredbe določa:

„Tahografe redno pregledujejo pooblaščene servisne delavnice. Redni kontrolni pregledi se opravijo najmanj vsaki dve leti.“

11 Člen 41(1) navedene uredbe določa:

„Države članice v skladu z nacionalno ustavno ureditvijo določijo predpise o kaznih, ki se uporabljajo za kršitve te uredbe, in sprejmejo vse potrebne ukrepe, da zagotovijo njihovo izvajanje. Te kazni morajo biti učinkovite, sorazmerne, odvračilne in nediskriminatorne ter so skladne s kategorijami kršitev, opredeljenimi v Direktivi 2006/22/ES [Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o minimalnih pogojih za izvajanje uredb Sveta (EGS) št. 3820/85 in (EGS) št. 3821/85 o socialni zakonodaji v zvezi z dejavnostmi v cestnem prometu in razveljavitvi Direktive Sveta 88/599/EGS (UL 2006, L 102, str. 35)]."

12 Člen 48, drugi odstavek, iste uredbe določa:

„Uporabljati se začne – ob upoštevanju prehodnih ukrepov iz člena 46 – 2. marca 2016. […]"

Uredba št. 561/2006

13 Člen 1 Uredbe št. 561/2006 določa:

„Ta uredba določa pravila o času vožnje, odmorih in času počitka za voznike, ki opravljajo prevoz blaga in potnikov po cesti, za uskladitev pogojev konkurence med vrstami prevoza v notranjem prometu, zlasti glede na cestni sektor, ter za izboljšanje pogojev dela in varnosti v cestnem prometu. Cilj določb te uredbe je tudi pospeševati boljše spremljanje in prakso izvrševanja držav članic ter boljšo delovno prakso v sektorju cestnega prevoza."

14 V členu 3 te uredbe so naštete kategorije vozil za prevoz po cesti, za katere se navedena uredba ne uporablja. Vozil za dostavo sveže betonske mešanice ni na tem seznamu.

15 V členu 13(1) iste uredbe so naštete kategorije vozil, ki opravljajo prevoze, za katere lahko države članice, če to ne posega v cilje iz člena 1 Uredbe št. 561/2006, odobrijo izjeme od členov od 5 do 9 te uredbe.

16 V tem členu 13(1), kot se je uporabljal v času storitve prekrška iz postopka v glavni stvari, niso bila navedena vozila za dostavo sveže betonske mešanice.

17 Vendar je bil navedeni člen 13(1) spremenjen z Uredbo (EU) 2020/1054 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. julija 2020 o spremembi Uredbe (ES) št. 561/2006 glede minimalnih zahtev za najdaljši dnevni in tedenski čas vožnje, najkrajše odmore ter dnevni in tedenski čas počitka ter Uredbe (EU) št. 165/2014 glede določanja položaja s tahografi (UL 2020, L 249, str. 1).

18 Po tej spremembi, ki se uporablja od 20. avgusta 2020, so v istem členu 13(1) pod točko (r) med vozili, za katera lahko veljajo izjeme od členov od 5 do 9 Uredbe št. 561/2006, navedena „vozila za dostavo sveže betonske mešanice".

Uredba (ES, Euratom) št. 2988/95

19 Člen 1 Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 2988/95 z dne 18. decembra 1995 o zaščiti finančnih interesov Evropskih skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 1, str. 340) določa:

„1. Za zaščito finančnih interesov Evropskih skupnosti se sprejmejo splošna pravila za enotne preglede ter upravne ukrepe in kazni v zvezi z nepravilnostmi, ki se nanašajo na zakonodajo Skupnosti.

2. ‚Nepravilnost' pomeni vsako kršenje določb zakonodaje Skupnosti, ki je posledica dejanja ali opustitve s strani gospodarskega subjekta, ki je ali bi lahko škodljivo vplivalo na proračun Skupnosti ali proračunska sredstva, ki jih upravljajo, bodisi z zmanjšanjem ali izgubo prihodkov iz lastnih sredstev, ki se zbirajo neposredno v imenu Skupnosti, bodisi z neupravičenimi izdatki."

20 Člen 2(2) te uredbe določa:

„Za nepravilnost ni mogoče izreči upravne kazni, če kazen ni bila prej določena v aktu Skupnosti. Če so se določbe o upravnih kaznih v predpisih Skupnosti pozneje spremenile, se za nazaj uporabljajo milejše določbe."

Slovaško pravo

21 Člen 50(6) Ústava Slovenskej republiky (ustava Slovaške republike) določa:

„Obstoj kaznivega dejanja se presoja in obsodba izreče v skladu z zakonom, ki je veljal v času storitve kaznivega dejanja. Uporabi se poznejši zakon, če je za storilca kaznivega dejanja milejši."

22 Člen 2 zákon č. 461/2007 Z. z. o používaní záznamového zariadenia v cestnej doprave (zakon št. 461/2007 o uporabi tahografa v cestnem prometu) z dne 13. septembra 2007 določa:

„1. Prevozno podjetje, ki opravlja avtobusni prevoz ali cestni tovorni prevoz, zagotovi, da je v vsakem vozilu, ki se uporablja za prevoz potnikov ali blaga, nameščen tahograf, in pri opravljanju prevozov uporablja tahografske vložke in [voznikove] kartice, razen če ni v nadaljevanju določeno drugače.

2. Obveznost prevoznega podjetja iz odstavka 1 ne velja za vozila, ki se uporabljajo za prevoz, kot je opredeljen v posebnem zakonu [sklic na člen 3 in člen 13(1) Uredbe št. 561/2006]."

23 Člen 38(1)(a), točka 1, zákon č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z. z 13. septembra 2007 (zakon št. 462/2007 o organizaciji delovnega časa v transportu ter o spremembi zakona št. 125/2006 o delovni inšpekciji ter o spremembi zakona št. 82/2005 o nezakonitem delu in nezakonitem zaposlovanju ter o spremembi nekaterih zakonov, v različici po spremembi z zakonom št. 309/2007 z dne 13. septembra 2007), določa:

„Prekršek stori voznik, ki vozi brez tahografa ali s tahografom, ki nima veljavnega občasnega kontrolnega pregleda, ali ki nepravilno uporablja tahograf."

24 Zákon č. 162/2015 Správny súdny poriadok (zakon št. 162/20152015 o zakoniku o upravnem sporu) z dne 21. maja 2015 (v nadaljevanju: ZUS) je začel veljati 1. julija 2016.

25 Člen 145 ZUS določa:

„1. Sodba, ki je bila vročena, je pravnomočna, razen če ni v nadaljevanju določeno drugače.

2. Sodba upravnega sodišča postane pravnomočna po preteku enomesečnega roka od vročitve ali če je bila zoper to sodbo v tem roku vložena kasacijska pritožba, če se je odločitev nanašala na:

[…]

(c) tožbo v upravnem sporu na področju upravnih sankcij,

[…].“

26 Člen 438(1) tega zakonika določa:

„Kasacijska pritožba se lahko vloži zoper pravnomočne odločbe upravnega sodišča […].“

27 Člen 440(1) navedenega zakonika določa:

„Kasacijska pritožba lahko temelji le na dejstvu, da je upravno sodišče v svojem postopku ali v svoji odločbi kršilo zakon, ker:

(a) ni bilo pristojno za odločanje o sporu,

(b) ena od strank v sporu ni imela procesnega upravičenja,

(c) ena od strank v sporu ni imela polnega procesnega upravičenja za samostojno delovanje pred upravnim sodiščem in je ni zastopal zakoniti zastopnik ali zakoniti skrbnik, ki bi deloval v njenem imenu,

(d) je bila o istem vprašanju že izdana pravnomočna odločba ali je bil v isti zadevi že začet postopek,

(e) je o zadevi odločal sodnik, ki bi moral biti izločen, ali nepravilno sestavljeno upravno sodišče,

(f) je upravno sodišče z neustreznim postopkom stranki onemogočilo uveljavljanje njenih procesnih pravic, tako da je bila kršena pravica do poštenega sojenja,

(g) je upravno sodišče odločilo na podlagi napačne uporabe prava,

(h) se je upravno sodišče odločilo odstopiti od ustaljene sodne prakse [vrhovnega upravnega sodišča],

(i) upravno sodišče ni upoštevalo zavezujočega pravnega mnenja, izraženega v razveljavitveni odločbi, sprejeti na podlagi kasacijske pritožbe, ali

(j) je bila tožba nezakonito zavrnjena.“

28 Člen 454 istega zakonika določa:

„Za odločanje [kasacijskega] sodišča je odločilen položaj, ki je obstajal v trenutku, ko je bila razglašena ali izdana izpodbijana odločba upravnega sodišča.“

29 Člen 462 ZUS določa:

„1. Če kasacijsko sodišče po preučitvi ugotovi, da je kasacijska pritožba utemeljena, odloči, da izpodbijano odločbo razveljavi in zadevo glede na njeno naravo vrne v ponovno odločanje upravnemu sodišču ali zaključi postopek oziroma po potrebi zadevo odstopi organu, pristojnemu za odločanje o njej.

2. Če kasacijsko sodišče ugotovi, da izpodbijana odločba upravnega organa ali izpodbijani ukrep upravnega organa ni v skladu v zakonom, upravno sodišče pa je tožbo zavrnilo, lahko spremeni odločbo upravnega sodišča, tako da izpodbijano odločbo upravnega organa ali izpodbijani ukrep upravnega organa razveljavi in mu zadevo vrne v ponovno odločanje.

[…]“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

30 T. T. je bil z upravno odločbo z dne 8. decembra 2016 spoznan za krivega storitve prekrška iz člena 38(1)(a), točka 1, zakona št. 462/2007, ker je 4. novembra 2015 prevažal beton z vozilom v lasti družbe BAJI Trans, katerega tahograf ni bil predmet veljavnega občasnega kontrolnega pregleda. Zato je bila T. T. izrečena globa v višini 200 EUR.

31 Državni inšpektorat za delo je z odločbo z dne 3. aprila 2017 pritožbo T. T. zoper odločbo z dne 8. decembra 2016 zavrnil.

32 T. T. in družba BAJI Trans sta zoper ti upravni odločbi vložila tožbo pri Krajský súd v Bratislave (okrožno sodišče v Bratislavi, Slovaška).

33 Krajský súd v Bratislave (okrožno sodišče v Bratislavi) je z odločbo z dne 27. marca 2019 tožbo družbe BAJI Trans kot nedopustno zavrglo, tožbo T. T. pa kot neutemeljeno zavrnilo. To sodišče je zlasti menilo, da naj bi bila obveznost uporabe tahografov v vozilih v cestnem prometu določena v členu 3 Uredbe št. 3821/85 in v členu 2(1) zakona št. 461/2007, brez poseganja v izjeme iz členov 3 in 13 Uredbe št. 561/2006. Te izjeme pa niso vključevale vozil za prevoz betona.

34 T. T. in družba BAJI Trans sta 15. julija 2019 zoper to odločbo pri Najvyšší súd Slovenskej republiky (vrhovno sodišče Slovaške republike) vložila kasacijsko pritožbo.

35 Ti stranki sta 24. avgusta 2020 vložili vlogo, v kateri sta poudarili, da je bila Uredba št. 561/2006 spremenjena z Uredbo 2020/1054. Zaradi te spremembe, do katere je prišlo po vložitvi njune kasacijske pritožbe, naj bi dejanja, storjena 4. novembra 2015, prenehala biti protipravna. Zato naj bi bilo treba v skladu s členom 50(6) ustave Slovaške republike upoštevati tako spremembo.

36 Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (vrhovno upravno sodišče Slovaške republike), ki je predložitveno sodišče, je 1. avgusta 2021 začelo obravnavati vse zadeve, o katerih je moral upravni senat Najvyšší súd Slovenskej republiky (vrhovno sodišče Slovaške republike) odločati do 31. julija 2021, vključno s pritožbo T. T. in družbe BAJI Trans.

37 Na prvem mestu, predložitveno sodišče navaja, da je načelo *lex mitior* določeno v členu 49 Listine, pri čemer poudarja, da je ta člen mogoče uporabiti le, če se spor o glavni stvari nanaša na položaj, v katerem država članica izvaja pravo Unije v smislu člena 51(1) Listine.

38 Ker sta bila nacionalna zakona iz postopka v glavni stvari sprejeta za izvajanje uredb št. 3821/85 in št. 165/2014, vključno z obveznostjo, ki izhaja iz teh uredb, da se določi sistem kazni, se predložitveno sodišče nagiba k ugotovitvi, prvič, da je državni inšpektorat za delo, ko se je izrekel o krivdi T. T. in ga sankcioniral, izvajal pravo Unije v smislu člena 51(1) Listine, in drugič, da bo tudi samo izvajalo to pravo, ko bo odločilo o pritožbi, ki jo obravnava. Vendar to sodišče želi, da Sodišče to razlago potrdi.

39 Na drugem mestu, predložitveno sodišče meni, da morajo za izpolnitev zahtev iz člena 6 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu (v nadaljevanju: EKČP), tako upravni organi, ki morajo posamezniku naložiti sankcije kazenske narave, kot sodišča, ki zoper te upravne odločbe odločajo o pravnem sredstvu v sporu polne jurisdikcije, upoštevati načelo retroaktivne uporabe milejšega kazenskega zakona. To sodišče se nagiba k temu, da se enaka utemeljitev uporabi v zvezi s členom 49(1) Listine. Vendar se želi prepričati, da se ta določba uporablja tako v okviru postopka, ki vodi do upravne sankcije, kot v okviru sodnega postopka, namenjenega nadzoru zakonitosti te sankcije.

40 Na tretjem mestu, predložitveno sodišče se sprašuje, ali mora – kot kasacijsko sodišče – upoštevati milejši kazenski zakon, ki je bil sprejet po razglasitvi sodne odločbe, ki se na podlagi nacionalnega prava šteje za pravnomočno in zoper katero sta družba BAJI Trans in T. T. vložila pritožbo.

41 V zvezi s tem to sodišče navaja, da je Sodišče že razsodilo, da se načelo retroaktivne uporabe milejšega kazenskega zakona uporablja za kazenske postopke, v katerih še ni bila sprejeta pravnomočna odločba, vendar se ni nikoli izreklo o tem, kako je treba presojati pravnomočnost take odločbe.

42 Navedeno sodišče meni, da mora, tudi če ni bila vložena zahteva v tem smislu, upoštevati temeljna načela določanja kazni, med katerimi je načelo retroaktivne uporabe milejšega kazenskega zakona.

43 Vendar isto sodišče poudarja, prvič, da se v slovaškem pravu kasacijska pritožba teoretično šteje za izredno pravno sredstvo prav zato, ker je vložena zoper pravnomočno sodno odločbo, in drugič, da je vezano na pravni položaj, ki je obstajal na dan razglasitve te odločbe.

44 Ob tem poudarja tudi, da so razlogi za kasacijsko pritožbo, določeni s slovaškim zakonom, navedeni široko in načeloma zajemajo vse pravne in postopkovne napake. Poleg tega naj bi imel pritožnik načeloma pravico, da se odloči o pritožbi in da postopek v zvezi s kasacijsko pritožbo redno in neposredno sledi postopku pred upravnim sodiščem nižje stopnje.

45 V teh okoliščinah je Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (vrhovno upravno sodišče Slovaške republike) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba člen 51(1) [Listine] razlagati tako, da država članica izvaja pravo Unije, kadar v skladu z nacionalnim pravom naloži upravno sankcijo za kršitev obveznosti, pri čemer ta obveznost izhaja iz prava Unije in so države članice dolžne naložiti kazen za kršitev te obveznosti, kot v primeru člena 19(1) Uredbe št. 3821/85 in člena 41(1) Uredbe št. 165/2014?

2. [Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen]: ali je treba člen 49(1) [Listine] in načelo retroaktivne uporabe milejšega kazenskega zakona, ki je v njem določeno, razlagati tako, da se uporabljata tudi za naložitev sankcije za upravne prekrške v primeru, ko o krivdi in kazni najprej ne odloča sodni organ, temveč upravni organ, in da se to načelo nato uporablja tudi za nadzor nad odločbo tega upravnega organa, ki ga opravi upravno sodišče?

3. [Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen]: ali je treba člen 49 [Listine] in v njem določeno načelo retroaktivne uporabe milejšega kazenskega zakona razlagati tako, da se uporabljata v nacionalnem upravnem ali sodnem postopku, ne glede na njuno fazo?

4. [Če je odgovor na tretje vprašanje nikalen]: po katerih merilih se določi ta faza? Natančneje, ali je treba člen 49 [Listine] in v njem določeno načelo retroaktivne uporabe milejšega kazenskega zakona razlagati tako, da se uporabljata v upravnem sporu s pravnim sredstvom, kot je kasacijska pritožba, in da mora torej sodišče, kot je Najvyšší správny súd Slovenskej republiky [(vrhovno upravno sodišče Slovaške republike)], ki to kasacijsko pritožbo obravnava na drugi in zadnji stopnji, upoštevati spremembo zakonodaje v korist storilca upravnega prekrška, ki je bil predmet postopka pred upravnim organom in ne sodiščem, do katere je prišlo šele po izdaji odločbe upravnega sodišča nižje stopnje, ki je predmet nadzora [sodišča zadnje stopnje] in ki je pravnomočna?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

46 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 51(1) Listine razlagati tako, da država članica izvaja pravo Unije v smislu te določbe, kadar v skladu s členom 19(1) Uredbe št. 3821/85 in členom 41(1) Uredbe št. 165/2014 vozniku vozila naloži upravno sankcijo, ker je ta kršil obveznosti, naložene s tema uredbama.

47 Slovaška vlada najprej trdi, da je odgovor na to vprašanje tako očiten, da nanj ni treba odgovoriti. Če je treba šteti, da se s tem stališčem izpodbija dopustnost navedenega vprašanja, zadostuje opozoriti, da tudi če odgovor na vprašanje za predhodno odločanje ne dopušča nobenega razumnega dvoma, to vprašanje zato ne postane nedopustno (glej v tem smislu sodbi z dne 1. decembra 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, točka 65, in z dne 11. maja 2023, MOMTRADE RUSE, C-620/21, EU:C:2023:395, točka 38).

48 Ob upoštevanju tega pojasnila iz člena 51(1) Listine izhaja, da se njene določbe za države članice uporabljajo samo, ko te izvajajo pravo Unije.

49 Temeljne pravice, ki jih zagotavlja pravni red Unije, se tako uporabljajo v vseh položajih, ki jih ureja pravo Unije, ne pa v drugih položajih (sodba z dne 26. februarja 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, točka 19).

50 Poleg tega iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da država članica, kadar izpolnjuje obveznost, določeno v aktu prava Unije, da določi sankcije za kršitve, navedene v tem aktu, izvaja pravo Unije v smislu člena 51(1) Listine (glej v tem smislu sodbi z dne 26. februarja 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, točka 27, in z dne 19. oktobra 2023, G. ST. T. (Sorazmernost kazni v primeru kršitve znamke), C-655/21, EU:C:2023:791, točka 43).

51 V obravnavanem primeru sta pred začetkom veljavnosti Uredbe 2020/1054 tako Uredba št. 3821/85, ki se je uporabljala na dan prekrška, ki ga je storil T. T., kot Uredba št. 165/2014 brez možnosti odstopanja zahtevali prisotnost tahografa v vozilih, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari, in občasni kontrolni pregled tega tahografa. Poleg tega iz člena 19(1) Uredbe št. 3821/85 in člena 41(1) Uredbe št. 165/2014 izhaja, da ti državam članicam nalagata, da sankcionirajo kršitve določb teh uredb.

52 Iz tega sledi, da so slovaški organi s tem, da so sprejeli člen 38(1)(a), točka 1, zakona št. 462/2007 in T. T. naložili upravno globo, ker je 4. novembra 2015 vozil vozilo za prevoz sveže betonske mešanice, ne da bi izpolnil obveznosti občasnega kontrolnega pregleda tahografa, s katerim mora biti to vozilo opremljeno, izvajali pravo Unije v smislu člena 51(1) Listine.

53 Vendar se spor o glavni stvari, natančneje, nanaša na možnost sankcioniranja T. T., ker je tak prekršek storil pred začetkom veljavnosti Uredbe 2020/1054, čeprav so vozila za prevoz sveže betonske mešanice zaradi skupnega učinka te uredbe in člena 2(2) zakona št. 461/2007 po slovaškem pravu sedaj izvzeta iz obveznosti, da so opremljena s tahografom.

54 Zato je treba za celovit odgovor predložitvenemu sodišču še navesti, da je slovaški zakonodajalec s tako spremembo upoštevne nacionalne ureditve izvajal tudi pravo Unije v smislu člena 51(1) Listine.

55 Ta zakonodajalec je namreč s tem uporabil možnost, ki mu je bila priznana s členom 3(2) Uredbe št. 165/2014, da kategorije vozil iz člena 13(1) Uredbe št. 561/2006, kakor je bil dopolnjen z Uredbo 2020/1054, izvzame iz obveznosti opremljenosti s tahografom.

56 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča pa je treba šteti, da kadar država članica sprejme ukrepe v okviru diskrecijske pravice ali polja proste presoje, ki je sestavni del ureditve, vzpostavljene z aktom prava Unije, je to treba obravnavati kot izvajanje te pravice v smislu člena 51(1) Listine (glej v zvezi s tem sodbi z dne 13. junija 2017, Florescu in drugi, C-258/14, EU:C:2017:448, točka 48, in z dne 29. julija 2024, protectus, C-185/23, EU:C:2024:657, točka 59).

57 Spor o glavni stvari se zato nanaša na nacionalno ureditev, s katero se izvaja pravo Unije v smislu člena 51(1) Listine, tako da je treba v okviru tega spora spoštovati zahteve, ki izhajajo iz temeljnih pravic, določenih z Listino (glej v tem smislu sodbo z dne 4. oktobra 2024, Real Madrid Club de Fútbol, C-633/22, EU:C:2024:843, točka 41 in navedena sodna praksa).

58 Iz vseh zgornjih preudarkov izhaja, da je treba člen 51(1) Listine razlagati tako, da država članica izvaja pravo Unije v smislu te določbe, kadar na eni strani v skladu s členom 19(1) Uredbe št. 3821/85 in členom 41(1) Uredbe št. 165/2014 vozniku vozila naloži upravno sankcijo, ker je ta kršil obveznosti, naložene s tema uredbama, in na drugi strani pozneje uporabi možnost, ki ji je priznana s členom 3(2) zadnjenavedene uredbe, da nekatera vozila za cestni prevoz izvzame iz spoštovanja takih obveznosti.

Drugo vprašanje

59 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 49(1), zadnji stavek, Listine razlagati tako, da se lahko uporabi za upravno sankcijo, ki je bila naložena na podlagi pravila, ki je bilo po izreku te sankcije spremenjeno tako, da je za osebo, ki ji je bila sankcija naložena, milejše.

60 Najprej je treba poudariti, da člen 49(1), zadnji stavek, Listine določa, da če je po datumu storitve kaznivega dejanja z zakonom predpisana milejša kazen, se uporabi ta.

61 Ta določba tako potrjuje načelo retroaktivne uporabe milejšega kazenskega zakona, ki je zagotovljeno tudi s členom 7 EKČP (glej v tem smislu sodbo ESČP z dne 17. septembra 2009, Scoppola proti Italiji (št. 2), CE:ECHR:2009:0917JUD001024903, točka 109).

Področje uporabe člena 49(1), zadnji stavek, Listine

62 Iz Pojasnil k Listini o temeljnih pravicah (UL 2007, C 303, str. 17) v zvezi z njenim členom 49 je razvidno, da se ta določba uporablja za kazenske zadeve.

63 Kot pa je generalni pravobranilec navedel v točki 52 sklepnih predlogov, iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da so za presojo kazenske narave sankcije, med drugim za uporabo člena 49 Listine, upoštevna tri merila. Prvo merilo je pravna opredelitev kršitve v nacionalnem pravu, drugo je sama narava kršitve, tretje pa stopnja strogosti sankcije, ki se lahko izreče zadevni osebi (glej v tem smislu sodbi z dne 5. junija 2012, Bonda, C-489/10, EU:C:2012:319, točka 37, in z dne 4. maja 2023, Agenția Națională de Integritate, C-40/21, EU:C:2023:367, točka 34).

64 Čeprav je predložitveno sodišče tisto, ki mora ob upoštevanju teh meril presoditi, ali ima globa, naložena T. T., kazensko naravo v smislu člena 49(1) Listine, pa lahko Sodišče, ko odloča o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, poda pojasnila, ki to sodišče usmerjajo pri njegovi presoji (glej v tem smislu sodbo z dne 4. maja 2023, Agenția Națională de Integritate, C-40/21, EU:C:2023:367, točka 36).

65 V zvezi s tem je, najprej, kar zadeva prvo merilo v zvezi s pravno opredelitvijo kršitve v nacionalnem pravu, iz navedb predložitvenega sodišča razvidno, da se kršitev iz postopka v glavni stvari v slovaškem pravu šteje za prekršek.

66 Vendar se uporaba člena 49 Listine tudi za kršitve, ki v nacionalnem pravu niso opredeljene kot „kazenske“, razteza na postopke in sankcije, za katere je treba na podlagi drugih dveh meril iz točke 63 te sodbe šteti, da imajo kazensko naravo (glej v tem smislu sodbi z dne 22. junija 2021, Latvijas Republikas Saeima (Kazenske točke), C-439/19, EU:C:2021:504, točka 88, in z dne 14. septembra 2023, Vinal, C-820/21, EU:C:2023:667, točka 49).

67 Dalje, kar zadeva drugo merilo, ki se nanaša na samo naravo kršitve, je treba preveriti, ali zadevni ukrep sledi zlasti represivnemu cilju, kar je značilno za sankcijo kazenske narave v smislu člena 49 Listine, pri čemer zgolj okoliščina, da se z njim uresničuje tudi preventivni cilj, ne more preprečiti opredelitve te sankcije kot kazenske sankcije. Že sama narava kazenskih sankcij je namreč taka, da so te namenjene tako represiji kot prevenciji nezakonitih ravnanj. Nasprotno ukrep, ki je omejen na povrnitev škode, povzročene z zadevno kršitvijo, nima kazenske narave (sodbi z dne 22. junija 2021, Latvijas Republikas Saeima (Kazenske točke), C-439/19, EU:C:2021:504, točka 89, in z dne 14. septembra 2023, Vinal, C-820/21, EU:C:2023:667, točka 50).

68 V obravnavanem primeru se zdi, da upravne globe, naložene zaradi kršitve obveznosti v zvezi s prisotnostjo in občasnim kontrolnim pregledom tahografa v nekaterih vrstah vozil, sledijo tako ciljem odvračanja kot kaznovanja teh kršitev, ne da bi bil njihov namen povrnitev škode, povzročene s temi kršitvami.

69 Poleg tega je Sodišče že presodilo, da dejstvo, da se zadevni ukrep ne nanaša na splošno javnost, temveč na posebno kategorijo naslovnikov, ki morajo, ker opravljajo dejavnost, ki je posebej urejena s pravom Unije, izpolnjevati pogoje, ki se zahtevajo s tem pravom, lahko kaže na to, da ta ukrep nima represivnega cilja, in tako prispeva k ugotovitvi, da navedeni ukrep nima kazenske narave, če je isti ukrep omejen na to, da naslovniku odvzame nekatera posebna upravičenja, ki so mu bila priznana z navedenim pravom, ker je pristojni upravni organ menil, da pogoji za podelitev navedenih upravičenj niso več izpolnjeni (glej v tem smislu sodbo z dne 14. septembra 2023, Vinal, C-820/21, EU:C:2023:667, točka 53 in navedena sodna praksa). Globa iz postopka v glavni stvari pa očitno nima takega namena.

70 Nazadnje, kar zadeva tretje merilo, ki se nanaša na težo izrečene sankcije, je treba ugotoviti, da jo je treba presojati glede na najvišjo kazen, določeno v upoštevnih določbah (sodba z dne 14. septembra 2023, Vinal, C-820/21, EU:C:2023:667, točka 55 in navedena sodna praksa).

71 V obravnavanem primeru je bilo na obravnavi poudarjeno, da se prekršek, kakršen je ta, ki ga je storil T. T., kaznuje z upravno globo v višini največ 1699 EUR. Poleg tega, kot je na obravnavi poudarila slovaška vlada, se zdi, da lahko to globo spremlja odvzem pravice do vožnje za dve leti. Predložitveno sodišče mora preveriti, ali bi lahko take sankcije, obravnavane skupaj, izkazovale zadostno strogost, da bi jih bilo mogoče opredeliti kot represivne in zato kot sankcije kazenske narave.

72 Upoštevati je treba tudi okoliščino, da uporaba tahografa, ki ga ni pregledala pooblaščena servisna delavnica, pomeni zelo resno kršitev v skladu s točko H1 Priloge III k Direktivi 2006/22, kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2020/1057 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. julija 2020 (UL 2020, L 249, str. 49). Člen 41(1) Uredbe št. 165/2014 namreč od držav članic zahteva, da določijo kazni, ki so ne le učinkovite, sorazmerne, odvračilne in nediskriminatorne, temveč tudi skladne s kategorijami kršitev iz Direktive 2006/22.

73 Če pa bi to sodišče po preučitvi vseh upoštevnih okoliščin menilo, da ta globa ni kazenskopravne narave in da se zato člen 49(1), zadnji stavek, Listine ne uporablja za spor o glavni stvari, naj nobeno pravilo prava Unije v obravnavanem primeru ne bi nalagalo spoštovanja načela *lex mitior*.

74 Natančneje, predložitveno sodišče se ne more opreti na splošno načelo prava Unije, ki določa retroaktivno uporabo milejše kazni.

75 Po eni strani je namreč Sodišče obstoj takega načela res potrdilo že pred začetkom veljavnosti Listine, pri čemer se je oprlo na skupne ustavne tradicije držav članic (sodba z dne 3. maja 2005, Berlusconi in drugi, C-387/02, C-391/02 in C-403/02, EU:C:2005:270, točki 68 in 69). Vendar, kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 67 sklepnih predlogov, ne obstaja skupna ustavna tradicija, na podlagi katere bi bilo mogoče načelo *lex mitior* razširiti na sankcije, ki niso kazenske narave.

76 Ta ugotovitev je podprta z odločitvijo avtorjev Listine, da področje uporabe načela milejšega kazenskega zakona, kot je zagotovljeno v njenem členu 49(1), zadnji stavek, omejijo le na ukrepe, ki spadajo na kazensko področje, in z dejstvom, da je področje uporabe člena 7 EKČP prav tako omejeno le na te ukrepe.

77 Po drugi strani pa dejstvo, da je obseg splošnega načela, s katerim je določena retroaktivna uporaba milejše kazni, omejen na kazensko področje, ni omajano s členom 2(2), drugi stavek, Uredbe št. 2988/95, v skladu s katerim morajo pristojni organi za ravnanje, ki pomeni

nepravilnost in ki lahko škoduje finančnim interesom Unije v smislu člena 1(1) te uredbe, retroaktivno uporabiti poznejše spremembe, uvedene z določbami predpisov sektorskega prava Unije, ki določajo milejše upravne kazni.

78 Res je, da ta določba določa retroaktivno uporabo določb prava Unije, ki zmanjšujejo strogost sistema upravnih sankcij, ne da bi bilo njeno področje uporabe omejeno le na sankcije kazenske narave.

79 Vendar, kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 70 sklepnih predlogov, okoliščina, da je zakonodajalec Unije menil, da je treba v členu 2(2) Uredbe št. 2988/95 splošno načelo prava Unije o retroaktivni uporabi milejše kazni razširiti na vse upravne kazni za nepravilnosti, ki lahko škodijo finančnim interesom Unije v smislu člena 1 te uredbe, ne glede na to, ali so kazenske narave ali ne, kaže prav na to, da se to načelo samo po sebi ne uporablja za sankcije, ki nimajo take narave.

Pogoji za uporabo člena 49(1), zadnji stavek, Listine

80 Obveznost iz člena 49(1), zadnji stavek, Listine, da se uporabi zakon, sprejet po storitvi kaznivega dejanja, je pogojena s tem, da ta zakon „predpisuje milejšo kazen“.

81 Uporaba te določbe torej predpostavlja časovno sosledje pravnih ureditev in temelji na ugotovitvi, da to sosledje v zadevnem pravnem redu odraža spremembo položaja storilca kaznivega dejanja, bodisi glede kazenskopravne kvalifikacije dejanj, ki bi lahko pomenila kaznivo dejanje, bodisi glede kazni, ki se uporabi za tako kaznivo dejanje (glej v tem smislu sodbo z dne 24. julija 2023, Lin, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, točka 107 in navedena sodna praksa).

82 Poleg tega je Evropsko sodišče za človekove pravice že razsodilo, da člen 7 EKČP ne zagotavlja retroaktivne uporabe spremembe ureditve, ki je za storilca kaznivega dejanja milejša, če je ta sprememba posledica zgolj spremembe dejanskih okoliščin od storitve tega kaznivega dejanja, in da zato ni upoštevna za preučitev kaznivega dejanja kot takega (sodba ESČP z dne 18. oktobra 2022, Morck Jensen proti Danski, CE:ECHR:2022:1018JUD006078519, točka 52).

83 V obravnavanem primeru je bil T. T., kot je bilo poudarjeno v točki 52 te sodbe, kaznovan, ker je 4. novembra 2015 vozil vozilo za dostavo sveže betonske mešanice, katerega tahograf ni bil predmet veljavnega občasnega kontrolnega pregleda.

84 V zvezi s tem je treba na eni strani navesti, da je člen 3(2) Uredbe št. 3821/85, ki se je uporabljala v trenutku storitve prekrška iz postopka v glavni stvari, preden je bil razveljavljen z Uredbo št. 165/2014, državam članicam dovoljeval, da iz uporabe te uredbe izvzamejo vozila, ki so navedena v členu 13(1) in (3) Uredbe št. 561/2006. Enako možnost imajo države članice še naprej na voljo na podlagi člena 3(2) Uredbe št. 165/2014, ki se uporablja od 2. marca 2016.

85 Na drugi strani je bila z Uredbo 2020/1054 kategorija vozil, ki se uporabljajo za dostavo sveže betonske mešanice, dodana kategorijam vozil iz člena 13(1) Uredbe št. 561/2006, in sicer tistim, za katere lahko države članice odobrijo izjeme, pri čemer se taka sprememba uporablja od 20. avgusta 2020.

86 Kot je generalni pravobranilec navedel v točki 78 sklepnih predlogov, Uredba 2020/1054 s tem, da ta vozila dodaja vozilom, ki so že navedena v členu 13(1) Uredbe št. 561/2006, kaže na spremembo stališča zakonodajalca Unije glede nujnosti obvezne opremljenosti s tahografom v navedenih vozilih, katerih vožnje se načeloma nanašajo na precej kratke razdalje.

87 Taka sprememba se tako razlikuje od primerov, v katerih je Sodišče v bistvu že ugotovilo, da sprememba ureditve, ki se uporablja, čeprav je milejša za obdolženca ali obsojenca, ne more spadati na področje uporabe načela *lex mitior*, ker taka sprememba ni mogla spremeniti zakonskih znakov kaznivega dejanja, ampak je glede na to kaznivo dejanje pomenila zgolj spremembo dejanskega položaja ali je bila izključno utemeljena z novo popolnoma ekonomsko in tehnično presojo zakonodajalca Unije, ki ni postavila pod vprašaj nepravilnosti prejšnjih ravnanj osebe, ki ji je bila sankcija naložena (glej v tem smislu sodbi z dne 6. oktobra 2016, Paoletti in drugi, C-218/15, EU:C:2016:748, točke od 32 do 36, in z dne 7. avgusta 2018, Clergeau in drugi, C-115/17, EU:C:2018:651, točke od 34 do 40).

88 Iz tega sledi, da so bila pravila prava Unije v zvezi z obveznostjo, da se nekatera vozila opremijo s tahografom in da se zagotovi občasni kontrolni pregled nad njimi, po prekršku, ki ga je storil T. T., spremenjena tako, da bi bila zanj lahko milejša, če bi se slovaški organi v skladu s členom 3(2) Uredbe št. 165/2014 odločili, da bodo to vrsto vozil oprostili obveznosti opremljenosti s tahografom.

89 Člen 2(2) zakona št. 461/2007 pa določa, da so vozila vseh kategorij, ki so navedene v členu 13(1) Uredbe št. 561/2006, izvzeta iz obveznosti opremljenosti s tahografom.

90 Zato je očitno, da se je slovaški zakonodajalec, kot je bilo navedeno v točki 55 te sodbe, odločil uporabiti možnost iz člena 3(2) Uredbe št. 165/2014, tako da je vse kategorije vozil, ki so naštete v členu 13(1) Uredbe št. 561/2006, po samem zakonu oprostil obveznosti opremljenosti s tahografom, in sicer iz enakih razlogov, kot jih je upošteval zakonodajalec Unije.

91 Kot je poudarila slovaška vlada v pisnem stališču in na obravnavi, se zato zdi, da iz spisa, ki je na voljo Sodišču, izhaja, da odprava obveznosti, da morajo biti vozila za prevoz sveže betonske mešanice opremljena s tahografom, v slovaškem pravu odraža spremembo stališča slovaškega zakonodajalca glede volje, da se sankcionirajo dejanja, kot so ta, ki se očitajo T. T., kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.

92 Nazadnje je treba opozoriti, da člen 49 Listine vsebuje vsaj enaka jamstva, kot so določena v členu 7 EKČP in ki jih je treba v skladu s členom 52(3) Listine upoštevati kot minimalno raven varstva (sodba z dne 29. julija 2024, Alchaster, C-202/24, EU:C:2024:649, točka 92 in navedena sodna praksa). Sodišče mora zato paziti, da se z razlago, ki jo poda v tej zadevi, zagotovi raven varstva, s katero ni kršena raven varstva, zagotovljena v tem členu 7, kot ga razlaga Evropsko sodišče za človekove pravice (sodba z dne 10. novembra 2022, DELTA STROY 2003, C-203/21, EU:C:2022:865, točka 44 in navedena sodna praksa).

93 V zvezi s tem je treba navesti, da zahteve, ki jih člen 49(1) Listine določa za morebitno uporabo načela retroaktivne uporabe milejšega kazenskega zakona, kot izhajajo iz točke 81 te sodbe, ob upoštevanju sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice, navedene v točki 82 te sodbe, zagotavljajo raven varstva tega načela, s katero ni kršena raven varstva, zagotovljena s členom 7 EKČP, kot ga razlaga to sodišče.

94 Iz vseh zgornjih preudarkov izhaja, da je treba člen 49(1), zadnji stavek, Listine razlagati tako, da se lahko uporabi za upravno sankcijo kazenske narave, ki je bila naložena na podlagi pravila, ki je bilo po izreku te sankcije spremenjeno tako, da je za osebo, ki ji je bila sankcija naložena, milejše, če ta sprememba odraža spremembo stališča glede kazenskopravne kvalifikacije dejanj, ki jih je storila ta oseba, ali o kazni, ki jo je treba izreči.

Tretje in četrto vprašanje

95 Predložitveno sodišče s tretjim in četrtim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 49(1), zadnji stavek, Listine razlagati tako, da mora sodišče, ki odloča o kasacijski pritožbi zoper sodno odločbo, s katero je bila zavrnjena tožba zoper upravno globo kazenske narave, ki spada na področje uporabe prava Unije, uporabiti ureditev, ki je za storilca prekrška milejša in je začela veljati po razglasitvi te sodne odločbe, ne glede na to, da se ta odločba po nacionalnem pravu šteje za pravnomočno.

96 Na prvem mestu, opozoriti je treba, da je Sodišče že razsodilo, da se pravilo o retroaktivni uporabi milejšega kazenskega zakona iz člena 49(1), zadnji stavek, Listine uporablja, dokler ni izrečena pravnomočna obsodba (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, točka 56).

97 To pravilo namreč pomeni, da je treba od datuma, od katerega je bilo v zadevnem pravnem redu ugotovljeno, da določenega ravnanja ni več treba kaznovati ali kaznovati tako strogo, tako spremembo presoje takoj uporabiti za vse kazenske postopke, ki še niso bili končani s pravnomočno obsodbo.

98 Navesti je treba, da ta razlaga člena 49(1), zadnji stavek, Listine ne krši praga varstva, ki ga zagotavlja člen 7 EKČP. V skladu s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice namreč načelo retroaktivne uporabe milejšega kazenskega zakona, ki je zagotovljeno s členom 7(1) EKČP, pomeni, da če se kazenski zakon, ki velja ob storitvi kaznivega dejanja, in poznejši kazenski zakoni, sprejeti pred izrekom pravnomočne sodbe, razlikujejo, mora sodišče uporabiti tisti zakon, katerega določbe so za obdolženca milejše (glej v tem smislu sodbo ESČP z dne 17. septembra 2009, Scoppola proti Italiji (št. 2), CE:ECHR:2009:0917JUD001024903, točka 109).

99 Na drugem mestu, čeprav pravila kazenskega postopka spadajo v pristojnost držav članic, če Unija ne sprejema zakonodaje na tem področju, morajo države članice pri izvajanju te pristojnosti vseeno spoštovati obveznosti, ki zanje izhajajo iz prava Unije, vključno s temeljnimi pravicami, določenimi v Listini (glej v tem smislu sodbo z dne 30. aprila 2024, Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano, C-178/22, EU:C:2024:371, točka 44).

100 Zato, čeprav je treba pravnomočnost obsodbe presojati na podlagi prava države članice, ki je to obsodbo izrekla (glej po analogiji sodbo z dne 5. junija 2014, M, C-398/12, EU:C:2014:1057, točka 36), ostaja dejstvo, da je treba ta pojem za namene uporabe člena 49(1), zadnji stavek, Listine, kolikor določa obseg pravice, zagotovljene s to določbo, in posledično obseg obveznosti, ki iz nje izhajajo za države članice, razlagati avtonomno in enotno po vsej Uniji.

101 Iz tega sledi, kot je generalni pravobranilec v bistvu poudaril v točki 99 sklepnih predlogov, da okoliščina, da se obsodba na podlagi nacionalnega prava šteje za pravnomočno, ni odločilna za to, da sodišče, ki odloča o pravnem sredstvu zoper odločbo, s katero je bila izrečena ta obsodba, uporabi člen 49(1), zadnji stavek, Listine.

102 Obsodbe namreč ni mogoče šteti za pravnomočno v smislu člena 49(1), zadnji stavek, Listine, če je zoper njo mogoče vložiti redno pravno sredstvo, in sicer vsako pravno sredstvo, ki je del običajnega poteka postopka in ki kot tako pomeni procesni razvoj, s katerim lahko vsaka stranka razumno računa (glej po analogiji sodbo z dne 22. novembra 1977, Industrial Diamond Supplies, 43/77, EU:C:1977:188, točka 37).

103 To velja v primeru, kadar lahko obsojena oseba ali javni organ, pristojen za pregon, v roku, določenem z zakonom, in ne da bi morala utemeljiti izjemne okoliščine, kot je potreba, da se v interesu prava zagotovi enotnost sodne prakse, vloži pravno sredstvo, da bi dosegla razveljavitev ali spremembo obsodbe ali izrečene kazni, in to ne glede na to, da se tako pravno sredstvo po nacionalnem pravu šteje za izredno pravno sredstvo, kar naj bi v skladu z navedbami predložitvenega sodišča iz točke 43 te sodbe v obravnavanem primeru veljalo po slovaškem pravu. Dokler se namreč rok za vložitev takega pravnega sredstva ne izteče ali dokler o njem ni odločeno, za namene uporabe člena 49(1), zadnji stavek, Listine ni mogoče šteti, da je bil z odločbo v zvezi s to obsodbo in to kaznijo pravnomočno ustavljen kazenski pregon.

104 Poleg tega, ne da bi bilo to odločilno, je odložilni učinek vložitve pravnega sredstva zoper obsodbo indic, da se to pravno sredstvo nanaša na odločbo, ki je za namene uporabe te določbe ni mogoče opredeliti za pravnomočno.

105 Iz tega sledi, da kadar je v okoliščinah iz točke 103 te sodbe zoper sodno odločbo mogoče vložiti kasacijsko pritožbo, ta odločba za namene uporabe člena 49(1), zadnji stavek, Listine postane pravnomočna šele, ko stranke to pravno sredstvo izčrpajo ali ko poteče rok za vložitev take pritožbe, ne da bi bila vložena.

106 Iz člena 49(1), zadnji stavek, Listine torej izhaja, da je kasacijsko sodišče načeloma dolžno storilcu kaznivega dejanja, katerega sankcija spada na področje izvajanja prava Unije, zagotoviti kazensko ureditev, ki je za tega storilca milejša, tudi če je ta ureditev začela veljati po razglasitvi sodne odločbe, ki je predmet te kasacijske pritožbe.

107 Te ugotovitve ne more spremeniti okoliščina, da je na podlagi nacionalnega prava odločbo, ki je predmet kasacijske pritožbe, mogoče razveljaviti le, če je nezakonita ali če mora kasacijsko sodišče odločiti glede na položaj, ki je obstajal na dan razglasitve te odločbe. Kot je namreč razvidno iz točke 97 te sodbe, mora vsako sodišče za storilca kaznivega dejanja uporabiti kazenski zakon, ki je zanj ugodnejši, dokler njegova obsodba ni pravnomočna.

108 V obravnavanem primeru je iz predložitvene odločbe razvidno, prvič, da je T. T. pri predložitvenem sodišču vložil kasacijsko pritožbo v roku, določenem v upoštevni nacionalni zakonodaji, ne da bi moral utemeljiti izjemne okoliščine, in drugič, da ima to sodišče vsaj možnost, da razveljavi odločbo Krajský súd v Bratislave (okrožno sodišče v Bratislavi) z dne 27. marca 2019.

109 Odločbe Krajský súd v Bratislave (okrožno sodišče v Bratislavi) z dne 27. marca 2019 zato za namene uporabe člena 49(1), zadnji stavek, Listine ni mogoče šteti za „pravnomočno obsodbo“, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.

110 Iz tega sledi, da bi moralo predložitveno sodišče, če bi presodilo, da ima upravna globa, ki je bila naložena T. T., kazensko naravo, uporabiti ureditev, ki je zanj milejša v smislu člena 49(1), zadnji stavek, Listine, iz člena 2(2) zakona št. 461/2007 v povezavi z Uredbo 2020/1054, ne glede na to, da je ta ureditev začela veljati po izdaji odločbe Krajský súd v Bratislave (okrožno sodišče v Bratislavi), ki je po nacionalnem pravu pravnomočna. Na to obveznost ne vpliva dejstvo, da mora predložitveno sodišče v skladu s tem pravom izdati odločbo glede na položaj, ki je obstajal na dan izdaje te odločbe.

111 V zvezi z zadnjenavedenim je treba dodati, da kadar nacionalne določbe ni mogoče razlagati v skladu z zahtevami prava Unije, načelo primarnosti tega prava zahteva, da nacionalno sodišče, ki mora v okviru svoje pristojnosti uporabiti določbe tega prava, ne uporabi nobene določbe nacionalnega prava, ki je v nasprotju z določbami prava Unije z neposrednim učinkom (sodbi z dne 24. junija 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, točki 58 in 61, in z dne 20. februarja 2024, X (Neobstoj razlogov za odpoved), C-715/20, EU:C:2024:139, točka 72).

112 Člen 49(1), zadnji stavek, Listine pa je oblikovan jasno in natančno ter ne vsebuje nobenega pogoja, tako da ima neposredni učinek.

113 Če bi torej predložitveno sodišče ugotovilo, da mu njegovo nacionalno pravo ne dovoljuje, da v sporu, o katerem odloča, uporabi jamstva, ki izhajajo iz člena 49(1), zadnji stavek, Listine, in da tega prava ni mogoče razlagati v skladu s pravom Unije, bi moralo v okviru svojih pristojnosti zagotoviti varstvo, ki za posameznike izhaja iz člena 49(1), zadnji stavek, Listine, in polni učinek te določbe, tako da po potrebi ne uporabi nobene nasprotujoče nacionalne določbe.

114 Iz vseh zgornjih preudarkov izhaja, da je treba člen 49(1), zadnji stavek, Listine razlagati tako, da mora sodišče, ki odloča o kasacijski pritožbi zoper sodno odločbo, s katero je bila zavrnjena tožba zoper upravno globo kazenske narave, ki spada na področje uporabe prava Unije, načeloma uporabiti nacionalno ureditev, ki je za storilca prekrška milejša in je začela veljati po razglasitvi te sodne odločbe, ne glede na to, da se ta odločba po nacionalnem pravu šteje za pravnomočno.

Stroški

115 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški navedenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. Člen 51(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da

država članica izvaja pravo Unije v smislu te določbe, kadar na eni strani v skladu s členom 19(1) Uredbe Sveta (EGS) št. 3821/85 z dne 20. decembra 1985 o tahografu (nadzorni napravi) v cestnem prometu, kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 561/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006, in členom 41(1) Uredbe (EU) št. 165/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. februarja 2014 o tahografih v cestnem prometu, razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 3821/85 o tahografu (nadzorni napravi) v cestnem prometu in spremembi Uredbe (ES) št. 561/2006 Evropskega parlamenta in Sveta o usklajevanju določene socialne zakonodaje v zvezi s cestnim prometom, vozniku vozila naloži upravno sankcijo, ker je ta kršil obveznosti, naložene s tema uredbama, in na drugi strani pozneje uporabi možnost, ki ji je priznana s členom 3(2) zadnjenavedene uredbe, da nekatera vozila za cestni prevoz izvzame iz spoštovanja takih obveznosti.

2. Člen 49(1), zadnji stavek, Listine o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da

se lahko uporabi za upravno sankcijo kazenske narave, ki je bila naložena na podlagi pravila, ki je bilo po izreku te sankcije spremenjeno tako, da je za osebo, ki ji je bila

sankcija naložena, milejše, če ta sprememba odraža spremembo stališča glede kazenskopravne kvalifikacije dejanj, ki jih je storila ta oseba, ali o kazni, ki jo je treba izreči.

3. Člen 49(1), zadnji stavek, Listine o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da

mora sodišče, ki odloča o kasacijski pritožbi zoper sodno odločbo, s katero je bila zavrnjena tožba zoper upravno globo kazenske narave, ki spada na področje uporabe prava Unije, načeloma uporabiti nacionalno ureditev, ki je za storilca prekrška milejša in je začela veljati po razglasitvi te sodne odločbe, ne glede na to, da se ta odločba po nacionalnem pravu šteje za pravnomočno.

Podpisi